

ISSN 2786-6734 (Print)
ISSN 2786-6742 (Online)

Закарпатський угорський інститут імені Ф. Ракоці II

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics

Науковий журнал

Випуск 2

Берегове 2022

„Acta Academiae Beregsasiensis. Economics” засновано у листопаді 2021 р. та видається за рішенням Вченої ради Закарпатського угорського інституту імені Ф.Ракоці II.

Науковий журнал виходить два рази на рік.

Рекомендовано до друку Вченою радою Закарпатського угорського інституту імені Ф.Ракоці II (протокол №9 від 20.12.2022 р.)

Редакційна колегія:

Головний редактор:

Бачо Роберт – доктор економічних наук, професор (ЗУІ імені Ф. Ракоці II, Україна).

Заступник головного редактора:

Пойда-Носик Ніна – доктор економічних наук, професор (ЗУІ імені Ф. Ракоці II, Україна).

Відповідальний редактор:

Макарович Вікторія – кандидат економічних наук, доцент (ЗУІ імені Ф. Ракоці II, Україна).

Члени редакційної колегії:

Орлов Ігор – доктор економічних наук, професор, академік Академії економічних наук України (ЗУІ імені Ф. Ракоці II, Україна); *Стойка Наталія* – кандидат економічних наук, доцент (ЗУІ імені Ф. Ракоці II, Україна); *Лоскоріх Габрієлла* – доктор філософії з обліку і оподаткування (ЗУІ імені Ф. Ракоці II, Україна); *Моца Андрій* – кандидат юридичних наук, доцент (ЗУІ імені Ф. Ракоці II, Україна); *Внукова Наталія* – доктор економічних наук, професор, заслужений економіст України (Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, Україна); *Живко Зінаїда* – доктор економічних наук, професор (Львівський державний університет внутрішніх справ, Україна); *Коваленко Юлія* – доктор економічних наук, професор (Державний податковий університет, Україна); *Новіченко Людмила* – кандидат економічних наук, доцент (Національна академія статистики, обліку та аудиту, Україна); *Феньвеш Вероніка* – габілітований доктор наук з галузі економіки, професор (Дебреценський університет, Угорщина); *Махова Рената* – габілітований доктор наук з галузі економіки, доцент (Університет Й. Шельє, Словачька Республіка); *Ілеш Балінт Чобо* – кандидат наук в галузі економіки, професор (Університет Яноша Наймана, Угорщина); *Дунай Анна* – доктор філософії в галузі економіки, професор (Університет Яноша Наймана, Угорщина); *Сас Левенте* – доктор наук в галузі економіки, професор (Клузький університет імені Бабеша-Бойяї, Румунія).

УДК 330

A19

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics : наук. журн. Вип. 2 (2022) / редкол. : Р. Бачо, Н. Пойда-Носик, В. Макарович [та ін.] ; Закарпат. угор. ін-т імені Ф. Ракоці II. – Берегове : ЗУІ, 2022. – 286 с. – Текст укр., англ., угор.

Науковий журнал „Acta Academiae Beregsasiensis. Economics” розрахований на науковців, докторантів, аспірантів, практиків та широкого кола читачів, які цікавляться проблематикою в галузі економічних наук.

*Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
Серія KB №25089-15029P від 08.11.2021 р.*

Друк наукового журналу здійснено за підтримки уряду Угорщини

Засновник наукового журналу:

Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II.

Адреса: 90200 м. Берегове, пл. Кошута, буд.6.

Офіційний сайт наукового журналу:

<https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe>

ISSN 2786-6734 (Print)

ISSN 2786-6742 (Online)

© Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, 2022

ISSN 2786-6734 (Print)
ISSN 2786-6742 (Online)

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics

Tudományos folyóirat

2. szám

Beregszász 2022

Az „Acta Academiae Beregsasiensis. Economics” tudományos folyóirat 2021-ben lett alapítva és a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Tudományos Tanácsa határozata alapján jelenik meg.

A tudományos folyóirat évente kétszer jelenik meg.

*Kiadáshoz ajánlotta a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Tudományos Tanácsa
(2022. december 20-i 9. sz. jegyzőkönyv)*

Szerkesztőbizottság:

Főszerkesztő:

Prof. Dr. Bacsó Róbert – gazdaságtudományok nagydoktora, professzor (II. RFKMF, Ukrajna).

Főszerkesztő-helyettes:

Prof. Dr. Pojda-Noszik Nina - gazdaságtudományok nagydoktora, professzor (II. RFKMF, Ukrajna).

Felelős szerkesztő:

dr. Makarovics Viktória – gazdaságtudományos kandidátusa, docens (II. RFKMF, Ukrajna).

Szerkesztőbizottság:

Prof. Dr. Orlov Igor – gazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Ukrajnai Közgazdaságtudományi Akadémia akadémikusa (II. RFKMF, Ukrajna); *dr. Sztojka Natália* – gazdaságtudományok kandidátusa, egyetemi docens (II. RFKMF, Ukrajna); *dr. Loszkorih Gabriella* – PhD (II. RFKMF, Ukrajna); *Dr. Moca Andrij* – jogtudományok kandidátusa docens (II. RFKMF, Ukrajna); *Prof. Dr. Vnukova Natália* – gazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Ukrajna érdemesült közgazdásza (Simon Kuznyec Harkovi Nemzeti Gazdaságtudományi Egyetem, Ukrajna); *Prof. Dr. Zsivko Zinaida* – gazdaságtudományok nagydoktora, professzor (Lembergi Állami Belügyi Egyetem, Ukrajna); *Prof. Dr. Kovalenko Julia* – gazdaságtudományok nagydoktora, professzor (Állami Adóegyetem, Ukrajna); *dr. Novicsenko Ljudmila* – gazdaságtudományok kandidátusa, docens (Nemzeti Statisztikai, Számviteli és Könyvvizsgálói Akadémia, Ukrajna); *Dr. habil. Fenyves Veronika* - PhD, egyetemi docens (Debreceni Egyetem, Magyarország); *Dr. habil. Ing. Machová Renáta* – PhD, egyetemi docens (Selye János Egyetem, Szlovákia); *Prof. Dr. Illés Bálint Csaba* - CsC, egyetemi tanár (Neumann János Egyetem, Magyarország); *Prof. Dr. Dunai Anna* - PhD, egyetemi tanár (Neumann János Egyetem, Magyarország); *Prof. Dr. Szász Levente* - PhD, egyetemi tanár (Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Románia).

ETO 330

A19

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics : tudományos folyóirat. 2. szám (2022). Beregszász: II. RFKMF. 2022. 286 o.

Az „Acta Academiae Beregsasiensis. Economics” tudományos folyóiratban a doktoranduszok, posztgraduális hallgatók, kutatók és gyakorlati szakemberek aktuális tudományos kutatásait tesszük közzé.

*A nyomtatott tömegtájékoztatói eszközök állami nyilvántartásba vételéről szóló igazolás száma
KB 25089-15029P 2021. november 8.*

A tudományos folyóirat megjelenését Magyarország Kormánya támogatta

Tudományos folyóirat alapítója:

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Cím: 90202, Beregszász, Kossuth tér 6.

A tudományos folyóirat hivatalos honlapja:

<https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe>

ISSN 2786-6734 (Print)

ISSN 2786-6742 (Online)

ISSN 2786-6734 (Print)
ISSN 2786-6742 (Online)

**Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College
of Higher Education**

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics

Scientific journal

Volume 2

Berehove 2022

„Acta Academiae Beregsasiensis. Economics” was founded in November, 2021 and is published by the decision of the Scientific Council of the Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education.

The scientific journal is published twice a year.

Recommended for publication by the Scientific Council of the Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education (protocol No. 9 dated December 20, 2022)

Editorial board:

Editor-in-Chief:

Bacho Robert – Doctor of Economics, Professor (FR II THCHE, Ukraine).

Deputy Editor-in-Chief:

Poyda-Nosyk Nina – Doctor of Economics, Professor (FR II THCHE, Ukraine).

Managing Editor:

Makarovych Viktoriia – Candidate of Economic Sciences, Associate Professor (FR II THCHE, Ukraine).

Editorial Board Members:

Orlov Ihor - Doctor of Economics, Professor, Academician of the Academy of Economic Sciences of Ukraine (FR II THCHE, Ukraine); **Stoyka Nataliia** - Candidate of Economic Sciences, Associate Professor (FR II THCHE, Ukraine); **Loskorikh Gabriella** – PhD in Economics (FR II THCHE, Ukraine); **Motsa Andriy** – PhD in Law, Associate Professor (FR II THCHE, Ukraine); **Vnukova Nataliia** – Doctor of Economics, Professor, Honored Economist of Ukraine (Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics, Ukraine); **Zhyvko Zinaida** – Doctor of Economics, Professor (Lviv State University of Internal Affairs, Ukraine); **Kovalenko Yuliia** - Doctor of Economics, Professor (State Tax University, Ukraine); **Novichenko Liudmyla** –Candidate of Economic Sciences, Associate Professor (National Academy of Statistics, Accounting and Auditing, Ukraine); **Fenyves Veronika** – Habilitated Doctor of Sciences in Economics, Associate Professor (University of Debrecen, Hungary); **Makhova Renata** - Habilitated Doctor of Sciences in Economics, Associate Professor (J. Selye University, Slovak Republic); **Illés Bálint Csaba** – Candidate of Sciences in Economics, Professor (John von Neumann University, Hungary); **Dunay Anna** – PhD in Economics, Professor (John von Neumann University, Hungary); **Szász Levente** – PhD in Economics, Professor (Babeş-Bolyai University, Romania).

UDC 330

A19

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics : scientific journal. Vol. 2 (2022) / editor. : R. Bacho, N. Poyda-Nosyk, V. Makarovych [and others]. – Berehove: FR II THCHE, 2022. – 286 p. – Text Ukrainian, English, Hungarian.

Scientific journal „Acta Academiae Beregsasiensis. Economics” intended for scientists, doctoral students, post-graduate students, practitioners and a wide range of readers who are interested in issues in the field of economic sciences.

*State registration certificate of a printed mass media
Series KV No. 25089-15029P dated November 8, 2021.*

The publication of the scientific journal is sponsored by the government of Hungary

The founder of the scientific journal is

Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education.

Correspondence adress: Kossuth sq.6, Berehove, Zakarpattia region, Ukraine, 90202

The official website of the scientific journal:

<https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe>

ISSN 2786-6734 (Print)

ISSN 2786-6742 (Online)

© Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, 2022

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. НАЦІОНАЛЬНА ТА РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Пойда-Носик Н., Бачо Р. Аналіз тенденцій розвитку автомобільної промисловості в Україні	13
Барабашне Карпаті Д., Чакне Філеп Ю. Викликані інноваційним розвитком вимоги роботодавця стосовно компетентностей працівників	24
Кумар К. Розвиток економічних процесів, пов'язаних з використанням сонячної енергії	32
Колісниченко Т. Функціональні характеристики управління ресторанним бізнесом в інноваційній економіці	42
Надь Ж. Систематичний огляд: принципи та кроки	47
Натц К., Салай Ж.Г. Сектор ІКТ в Німеччині	54
Селлеш-Товт А. Прояв та управління негативними наслідками туризму в національних парках Угорщини	66
Баньої Б., Дьордьне Максим Надь Т., Мадяр З. Вплив епідемії коронавірусу та системи державної підтримки на бізнес-стратегію підприємств повіту Сабольч-Сатмар-Берег	77
Моца А. Щодо окремих проблемних питань можливої відміни Господарського кодексу України	88
Потокі Г. Євросоюзівські та інші регіональні джерела фінансування в контексті розвитку Закарпатської області	97

РОЗДІЛ 2. ФІНАНСИ ТА БАНКІВСЬКА СПРАВА

Дубинська О. Розробка методичних рекомендацій щодо визначення рівня фінансово-економічної безпеки підприємства на основі розрахунку показників його фінансового стану	109
Коваленко Ю. М. Допоміжні фінансові корпорації на ринку цінних паперів України	117
Неізнестна О., Тригубченко Є. Фондові механізми стратегічного розвитку фінансового потенціалу підприємств України	130
Гуляш Є., Гайду Т. Рейзінгер-Дучаї А. Індикатори ESG у звітах про сталий розвиток – яка роль фінансових установ?	138
Шювегеш Г., Божік Ш., Семан Ю. Достатність капіталу та стан відповідності строків погашення в угорських компаніях централізованого теплопостачання	154
Семан Ю., Божік Ш., Шювегеш Г. Цифровізація банківського сектору в Угорщині	163
Сочка К. Державний борг України: поточні реалії і проблеми	172

РОЗДІЛ 3. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ

Макарович В. Сучасні інструменти бізнес-аналітики для управління підприємницькою діяльністю	184
Ковач-Румп Г., Тангл А. Впровадження МСФЗ на рівні індивідуальної звітності в Угорщині: емпіричне дослідження	196
Калман Б.Г., Лоскоріх Г., Потокі Г. Сучасна кастова система в оподаткуванні	207
Будаї Е, Деніх Е. Якість бухгалтерської звітності з точки зору студентів	220
Гуренко Т. Облікова інформація – основа для розробки стратегії управління дебіторською заборгованістю	232
Откаленко О. Методика обліку розрахунків з підзвітними особами в установах державного сектору	240
Сливка Я. Соціальні, екологічні, економічні наслідки вуглецевого сліду: обліковий аспект	248
Ганусич В. Аналіз ESG рейтингу компанії	257
Борзан А. Секереш Б. Критичні моменти під час переходу угорських компаній на звітування за МСФЗ	266
РЕЦЕНЗІЯ на колективну монографію «Сучасний стан та перспективи розвитку обліку, аналізу, аудиту, звітності, оподаткування і консалтингу в Україні» за ред. д.е.н. проф. Г.М. Колісник	278
Загальні вимоги до оформлення рукописів	281

TARTALOM

1.FEJEZET. NEMZETI ÉS REGIONÁLIS GAZDASÁG

Pojda-Noszik N., Bacsó R. Az ukrajnai autóipar fejlődési tendenciáinak elemzése	13
Barabásné dr. Kárpáti D., Csákné dr. Filep J. Az innováció vezérelt fejlődés indukálta munkáltatói kompetenciaelvárások	24
Kumar K. A napenergia felhasználásával kapcsolatos gazdasági folyamatok fejlődése	32
Kolisznicsenkó T. Az éttermi üzletvezetés funkcionális jellemzői az innovatív gazdaságban	42
Nagy Zs. Szisztematikus áttekintés: alapelvek és lépések	47
Náitz K., Szalay Zsigmond G. Tájékoztatásos és kommunikációs technológiai szektor Németországban	54
Szóllós-Tóth A. A turizmus negatív hatásainak megjelenése és kezelése magyarországi nemzeti parkokban	66
Bányai B., Makszim Györgyné Nagy T., Magyar Z. A koronavírus járvány és a támogatási viszonyok hatása a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei vállalkozások üzleti stratégiájára	77
Moca A. Az Ukrajnai Gazdasági Kódex esetleges eltörlésének problémás kérdései	88
Pataki G. Az Európai Unió és egyéb regionális fejlesztési források lehetőségei Kárpátalja fejlesztésének vonatkozásában	97

2. FEJEZET. PÉNZÜGY ÉS BANK

Dubinszka O. A vállalkozások pénzügyi-gazdasági biztonsági szint meghatározásának módszertani ajánlásai a pénzügyi mutatók számítása alapján	109
Kovalenkó Ju. Kiegészítő pénzügyi szervezetek Ukrajna értékpapír piacán	117
Nyeizvesztina O., Trigubcsenkó J. Az ukrajnai vállalatok pénzügyi potenciáljának stratégiai fejlesztésére irányuló értéktőzsdéi mechanizmusok	130
Gulyás É., Hajdu T., Reizinger-Ducsai A. ESG indikátorok a fenntarthatósági jelentésekben – mi lehet a szerepük a pénzügyi intézményeknek?	138
Süveges G., Bozsik S., Szemán J. Tőke-és lejáratil megfeleléség állapotja a magyar távhőszolgáltató vállalatoknál	154
Szemán J., Bozsik S., Süveges G. A bankszektor digitalizálása Magyarországon	163
Szocska K. Ukrajna államadóssága: jelenlegi helyzete és problémái	172

3. FEJEZET. SZÁMVITEL ÉS ADÓÜGY

Makarovics V. Modern üzleti elemző eszközök az üzletvezetés irányításában	184
Kovács-Rump H., Tangl A. Az IFRS-ek bevezetése az egyedi beszámolók szintjén Magyarországon: empirikus kutatás	196
Kálmán B.G., Loszkorih G., Pataki G. Modern kasztrendszer az adózásban	207
Budai E., Denich E. A számviteli beszámolók minősége hallgatói nézőpontból	220
Hurenkó T. Számviteli információ – a kintlévőségek stratégia kidolgozásának alapja	232
Otkalenkó J. Az állami szektor intézményeinek beszámolóköteles személyekkel való elszámolásának számviteli módszertana	240
Szlivká J. A szénlábnyom társadalmi, környezetvédelmi, gazdasági következményei: számviteli szempont	248
Hanuszics V. A vállalat ESG rangsorának elemzése	257
Borzán A., Szekeres B. A magyarországi vállalatok IFRS áttérésének kritikus pontjai	266
REZENZIÓ prof. Dr. Kolisznik H. által szerkesztett „Számvitel, elemzés, könyvvizsgálat, jelentéskészítés, adózás és tanácsadás fejlesztésének jelenlegi helyzete és kilátásai Ukrajnában” című kollektív monográfiára	278
Publikációs követelmények	281

CONTENT

CHAPTER 1. NATIONAL AND REGIONAL ECONOMY

Poyda-Nosyk N., Bacho R. Analysis of the automotive industry development trends in Ukraine	13
Barabás Kárpáti D., Csák Philip J. Employer competence expectations induced by innovation-driven development	24
Kumar K. Development of economic processes utilizing solar energy	32
Kolisnychenko T. Functional characteristics of restaurant business management in an innovative economy	42
Nagy Zs. A systematic review: principles and steps	47
Nätz K., Szalay Zs. G. ICT-sector in Germany	54
Szóllós-Tóth A. The emergence and management of the negative effects of tourism in Hungarian national parks	66
Bányai B., Makszim Györgyné Nagy T., Magyar Z. The effect of the coronavirus on the business strategy and the support conditions of Szabolcs-Szatmár-Bereg County businesses	77
Motsa A. Regarding certain problematic issues of the possible Economic Code of Ukraine cancellation	88
Pataki G. Opportunities of European Union and other regional funding sources in relation to the Transcarpathia development	97

CHAPTER 2. FINANCE AND BANKING

Dubynska O. Development of methodological recommendations for determining the level of financial and economic security of the enterprise based on indicators of financial condition	109
Kovalenko Yu. Auxiliary financial corporations in the securities market of Ukraine	117
Nieizviestna O., Tryhubchenko Ye. Stock mechanisms of strategic development of financial potential of Ukrainian enterprises	130
Gulyás É., Hajdu T.-Z., Reizinger-Ducsai A. ESG indicators in sustainability reports – what is the role of financial institutions?	138
Süveges G., Bozsik S., Szemán Ju. Capital adequacy and maturity matching status of Hungarian district heating companies	154
Szemán Ju., Bozsik S., Süveges G. Digitalization of the banking sector in Hungary	163
Sochka K. State debt of Ukraine: current realities and problems	172

CHAPTER 3. ACCOUNTING AND TAXATION

Makarovych V. Modern business analytics tools for business management	184
Kovach-Rump H., Tangl A. The implementation of international financial reporting standards at the level of individual reports in Hungary: an empirical research	196
Kalman B.G., Loskorikh G., Pataki G. Modern caste system in taxation	207
Budai E., Denich E. Financial reports quality from the students perspective	220
Hurenko T. Accounting information as the basis for development a receivables management strategy	232
Otkalenko O. Methods of settlements accounting with accountable persons in public sector institutions	240
Slyvka Ya. Social, ecological, economic consequences of the carbon footprint: an accounting aspect	248
Hanusych V. Analysis of the company's ESG rating	257
Borzán A., Szekeres B. Critical points of Hungarian companies transition to IFRS	266
REVIEW of the Collective Monograph "Current state and prospects for the development of accounting, analysis, auditing, reporting, taxation and consulting in Ukraine" edited by Dr. Prof. H.M. Kolisnyk	278
General requirements for manuscripts	281

DOI: <https://doi.org/10.58423/2786-6742/2022-2-257-265>
УДК 657.62:336.767

Вероніка ГАНУСИЧ

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку і аудиту
Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II,
м. Берегове, Україна
ORCID ID: 0000-0001-6902-6303

АНАЛІЗ ESG-РЕЙТИНГУ КОМПАНІЇ

Анотація. Сучасні глобальні перетворення в економіці вимагають перегляду підходів до оцінки інвестиційної привабливості компаній. Перспективні інвестори все частіше використовують нефінансові показники в якості важливого компонента прийняття управлінських рішень. Це пов'язано із загостренням глобальних проблем, зміною клімату та частими скандалами, які викликані поганим корпоративним управлінням, зростанням впливу бізнесу на соціальну сферу. Одним із сучасних підходів до аналізу інвестиційної привабливості є аналіз ESG-рейтингу компанії. ESG – рейтинг містить три складові. E – екологічна (environmental), включає низку заходів по скороченню викидів забруднюючих речовин та відходів, недопущення виснаження природних ресурсів, включаючи воду, скорочення площі лісів, а також використання відновлюваних ресурсів та їх переробку (recycling). S – соціальна (social), полягає у підтримці професійної освіти працівників, зменшення плинності кадрів, охорона здоров'я на підприємстві, наявність «соціального пакету», культура «нульового травматизму», виключення використання дитячої праці, гендерна рівність, взаємовідносини із споживачами та місцевими спільнотами. G – корпоративне управління (governance): прозорість розкриття інформації, врахування інтересів усіх акціонерів, виключення необґрунтовано високих винагород топ-менеджерам та корупційних скандалів, наявність довгострокової стратегії компанії. Інформація про ESG відіграє все більшу роль у процесі прийняття інвестиційних рішень, тому що ці фактори допомагають зменшити ризики збитків. Для отримання цієї інформації інвестори, як правило, використовують дані, які надаються компаніями у формі екологічних звітів, звітів про корпоративне управління та соціальну відповідальність або стійкий розвиток, інтегровані звіти. Також використовуються зовнішні джерела інформації, такі як повідомлення у пресі та аналітичні дані про діяльність компанії, отримані від брокерів, інвестиційних фондів та консалтингових компаній.

Ключові слова: ESG – рейтинг, інвестування, нефінансові показники компанії.

JEL Classification: O12, O16, G12.

Absztrakt. A gazdaság modern globális átalakulásai megkívánják a vállalatok befektetési vonzerejének értékelésére vonatkozó megközelítések felülvizsgálatát. A leendő befektetők egyre gyakrabban használják a nem pénzügyi mutatókat a vezetői döntéshozatal fontos összetevőjeként. Ennek oka a globális problémák súlyosbodása, a klímaváltozás és a rossz vállalati irányítás okozta gyakori botrányok, az üzleti élet társadalmi szférára gyakorolt befolyásának növekedése. A befektetési vonzerő elemzésének egyik modern megközelítése a vállalat ESG minőségének elemzése. Az ESG-minősítés három összetevőből áll. E – környezetvédelmi (environmental), számos intézkedést tartalmaz a szennyező anyagok és hulladékok kibocsátásának csökkentésére, a természeti erőforrások, köztük a ivóvíz kimerülésének és az erdők területének csökkentése megakadályozására, valamint a megújuló erőforrások felhasználására és feldolgozására (újrahasznosítására). S - szociális (social), a munkavállalók szakmai oktatásának támogatásából, a fluktuáció csökkentéséből, a vállalati egészségügyi ellátásból, a „szociális csomag” meglétéből, a „zéró sérülések kultúrájából”, a gyermekmunka alkalmazásának kizárásából, a nemek közötti egyenlőségéből, a fogyasztókkal és a

helyi közösségekkel való kapcsolatokból áll. G – vállalatirányítás (governance): az információközlés átláthatósága, az összes részvényes érdekeinek figyelembevétele, a felsővezetők indokolatlanul magas díjazásának kizárása és korrupciós botrányok, hosszú távú vállalati stratégia rendelkezésre állása. Az ESG információk egyre nagyobb szerepet játszanak a befektetési döntéshozatali folyamatban, mivel ezek a tényezők segítenek csökkenteni a veszteségek kockázatát. Ezen információk megszerzéséhez a befektetők általában a vállalatok által környezeti jelentések, a vállalatirányításról és a társadalmi felelősségvállalásról vagy a fenntartható fejlődésről szóló jelentések, integrált jelentések formájában szolgáltatott adatokat használják fel. Külső információforrásokat is felhasználnak, például sajtóközleményeket és brókerektől, befektetési alapoktól és tanácsadó cégektől beszerzett elemző adatokat a vállalati tevékenységről.

Kulcsszavak: ESG – minősítés, befektetés, a vállalat nem pénzügyi mutatói.

Abstract. Modern global transformations in the economy require a review of approaches to assessing the company's investment attractiveness. Prospective investors increasingly use non-financial indicators as an important component of management decision-making. This is due to the aggravation of global problems, climate change and frequent scandals caused by poor corporate governance, the growing influence of business on the social sphere. One of the modern approaches to the analysis of investment attractiveness is the analysis of the company's ESG rating. ESG – the rating contains three components. E - environmental, includes a number of measures to reduce emissions of pollutants and waste, prevent the depletion of natural resources, including water, reduce the area of forests, as well as the use of renewable resources and their recycling. S - social, consists in supporting the professional education of employees, reducing staff turnover, health care at the enterprise, the presence of a "social package", a culture of "zero injuries", exclusion of the use of child labor, gender equality, relations with consumers and local communities. G – governance: transparency of information disclosure, consideration of the interests of all shareholders, exclusion of unreasonably high remuneration for top managers and corruption scandals, availability of a long-term company strategy. ESG information plays an increasing role in the investment decision-making process because these factors help to reduce the risks of losses. To obtain this information, investors usually use data provided by companies in the form of environmental reports, reports on corporate governance and social responsibility or sustainable development, integrated reports. External sources of information are also used, such as press releases and analytical data on company activity obtained from brokers, investment funds and consulting companies.

Keywords: ESG - rating, investment, non-financial indicators of the company.

Постановка проблеми. На ринку інвестицій можна спостерігати суттєві системні перетворення. Сучасні кризові світові тенденції призводять до значного перетікання капіталу від одної сфери до іншої, що суттєво впливає на капіталізацію великих системоутворюючих компаній та кредитно-фінансових установ. Інвестиційна привабливість компанії залежить від багатьох об'єктивних та суб'єктивних факторів. Подеколи новина, опублікована у засобах масової інформації, може спричинити більші коливання у вартості акцій, ніж публікація річного звіту. У сучасному світі набирає обертів тренд відповідального інвестування, коли потенційні інвестори все більше уваги приділяють соціальній, екологічній та корпоративній політиці компанії. Трансформація поглядів інвесторів вимагає зміни підходів до методології аналізу інвестиційної привабливості компаній.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед вітчизняних вчених, які досліджували різноманітні аспекти ESG-аналізу, виділяються праці Камінського А.Б., Негрей М.В., Федчун А. [1], Кіржецького М., Кіржецької Ю. [2], Леус Д. В.

[3]. У цих дослідженнях найбільшу увагу приділено впливу ESG-підходу в інвестуванні на сталий розвиток. Наразі дослідження ESG-рейтингу компаній у вітчизняній науковій та практичній літературі висвітлено не достатньо. Натомість такі дослідження активно проводяться іноземними вченими, різноманітними інвестиційними фондами та великими фінансовими конгломератами, такими як Morgan Stanley .

Формулювання цілей статті. Метою статті є розгляд альтернативних способів оцінки компанії як об'єкту інвестування, відмінних від фінансових показників, дослідження залежності інвестиційної привабливості компанії від результатів її екологічної та соціальної діяльності, а також корпоративної політики. У статті вивчаються напрями такого аналізу, коло можливих показників, джерела їх отримання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Найбільш впливовим фактором формування інвестиційного клімату у 2022 році є очікування рецесії, яке викликало падіння ВВП США на 1,6% у першому кварталі та на 0,9% - у другому. Ситуація дещо покращилася у третьому кварталі 2022 року, ВВП зріс на 2,6% [4]. Зростання безробіття, падіння доходів населення, висока інфляція, збільшення державного боргу також стимулюють застійні явища в економіці. Спад економік провідних країн у 2022 році дав підстави деяким економістам стверджувати, що рецесія почалася. Але будь-яке падіння є відправною точкою для наступного росту. Інвестори приглядаються до перспективних компаній, оцінюючи інтенсивність їх росту у майбутньому.

Одним із сучасних підходів до аналізу інвестиційної привабливості є аналіз ESG-рейтингу компанії. ESG – рейтинг містить три складові:

E – екологічна (environmental), включає низку заходів по скороченню викидів забруднюючих речовин та відходів, недопущення виснаження природних ресурсів, включаючи воду, скорочення площі лісів, а також використання відновлюваних ресурсів та їх переробку (recycling).

S – соціальна (social), полягає у підтримці професійної освіти працівників, зменшення плинності кадрів, охорона здоров'я на підприємстві, наявність «соціального пакету», культура «нульового травматизму», виключення використання дитячої праці, гендерна рівність, взаємовідносини із споживачами та місцевими спільнотами.

G – корпоративне управління (governance): прозорість розкриття інформації, врахування інтересів усіх акціонерів, виключення необґрунтовано високих винагород топ-менеджерам та корупційних скандалів, наявність довгострокової стратегії компанії.

Екологічні фактори колись розглядалися як другорядні чинники економічного управління, але екологічні проблеми, які постали перед людством, загрожують знизити темпи економічного розвитку. До них відносяться кліматичні зміни, нестача прісної води, екстремальні температури та викиди вуглецю, виснаження природних ресурсів. Усі ці зміни негативно впливають не тільки на умови життя та здоров'я людей, а й спричиняють вплив на господарську діяльність компаній. Таким чином, управління екологічними факторами стало ключовим у формуванні ESG – рейтингу. Екологічна частина ESG розглядає те, як компанія управляє природними ресурсами та впливає на

навколишнє середовище, як у своїй безпосередній діяльності, так через ланцюжок поставок.

Оцінку екологічної частини ESG – рейтингу компанії здійснюють через дослідження розкриття компанією показників її взаємодії з навколишнім середовищем. Компанії можуть розкривати таку інформацію як через окрему екологічну звітність, так і в якості елемента інтегрованої звітності у складі нефінансових показників. У цих звітах публікуються дані щодо розміру шкідливих викидів, перехід компанією на «зелені» технології та участь у еколого-орієнтованих програмах. Ці дані мають свідчити про вклад компанії у стійкий розвиток світової економіки, відповідно, зменшують ризики для акціонерів.

Загальноприйнятим та найбільш розповсюдженим підходом є оцінка чотирьох основних напрямів у екологічних звітах компаній: викиди парникових газів, використання води, поводження з відходами, землекористування (включає у себе вплив діяльності на біорізноманіття). Цей перелік не є стандартизованим, оскільки підходи до оцінки екологічних ризиків можуть різнитися залежно від галузі та місця розташування виробництва.

Також, при оцінці екологічної складової ESG – рейтингу враховуються стратегічні плани компанії та її здатність до адаптації в умовах різноманітних екологічних порушень і зростання суворості екологічного законодавства. Очікується, що у зв'язку із зміною клімату, збільшиться частота негативних кліматичних явищ, таких як урагани, повені, аномальна жара, лісні пожеги. Це все додає невизначеності в оцінці стійкості компанії. Кліматичний ризик може призвести до значних фінансових наслідків, особливо для компаній, які не здатні передбачити та спланувати вірогідні зміни та збільшити інвестиції у нові альтернативні джерела енергії, а також нові технології виробництва.

Компанії, які не враховують вплив своєї політики та господарської діяльності на навколишнє середовище, можуть наражатися на фінансовий ризик. Йдеться не тільки про відсутність довіри до компанії з боку суспільства. Якщо компанія не буде вживати заходів по захисту від екологічних катастроф, то настання таких негативних подій як аварійні викиди забруднюючих речовин у навколишнє середовище, наприклад розливи нафти, вибухи на шахтах та ін. викличуть серйозні санкції, адміністративне, кримінальне переслідування, репутаційні втрати. Все це у комплексі нанесе шкоду вартості акціонерного капіталу.

Другою компонентою ESG – рейтингу є політика управління компанією відносинами із суспільством, в якому вона функціонує, робочою силою та політичним середовищем. Критерієм для оцінки соціальної компоненти ESG – рейтингу є інвестування компанією у соціальний аспект стійкого розвитку.

Ряд соціальних факторів можуть вплинути на фінансові показники результатів діяльності, серед них: нестача кваліфікованих працівників, невдоволеність працівників умовами роботи та її оплати, що може спричинити страйки, відповідно простої у роботі, суперечки із споживачами, які наносять шкоду репутації компанії.

З меншою волатильністю у бізнесі стикаються компанії, які слідкують за якістю та безпекою своєї продукції, та найменше піддаються впливу

геополітичних конфліктів. У стратегічних планах компаній мають враховуватися демографічні зміни, можливе скорочення ринків збуту, зміна соціального становища та добробуту покупців, формування суспільної думки та вподобань за допомогою засобів масової інформації та соціальних мереж.

Врахування комплексу соціальних складових є хорошим знаком для потенційних довгострокових інвесторів, які прагнуть мінімізувати вплив соціальних ризиків на вартість свого капіталу та отримувати надійний дохід у перспективі.

Не менш важливо для інвесторів оцінити геополітичні ризики. Сьогодні багато компаній зазнає збитків, спричинених обмеженням руху товарів та енергетичних ресурсів у світі. Нафтогазові та енергетичні компанії є хорошим об'єктом інвестування але вони виявилися найбільш вразливими в світлі геополітичної енергетичної кризи.

Серед чинників, які негативно оцінюються в процесі аналізу ESG-рейтингу є продаж спірних продуктів, на які суспільство може відреагувати негативно, використання сировини із гарячих точок та недружніх країн, використання непередбачуваної робочої сили (наприклад роботи нелегальних мігрантів). Усі ці фактори становлять загрозу для діяльності та можуть суттєво знизити прибуток.

При аналізі третьої компоненти ESG-рейтингу розглядають систему управління компанією, пов'язані з нею ризики та можливості. В основі крупних корпоративних скандалів лежить неефективна практика корпоративного управління. Суспільство все більше обурюють нерівність доходів, зловживання менеджерами компанії, несанкціоноване використання особистих даних споживачів. Отже корпоративне управління є одним із ключових факторів ESG-рейтингу.

Фокус аналізу направляється на розподіл прав та обов'язків між різними учасниками корпорацій, включаючи раду директорів, менеджерів, акціонерів та зацікавлених осіб. Оцінку зазвичай проводять на основі чотирьох факторів: структура управління та надзору, кодекс етики та цінності компанії, прозорість формування інформації та звітності, кіберзагрози та інформаційні системи.

Винагороди генеральному директору та вищому керівництву компанії мають співвідноситися із ефективною системою спостереження за результатами їх роботи. Регулюючі органи США та Великобританії вимагають від публічних компаній дозволяти акціонерам через регулярні проміжки часу голосувати по компенсаційним пакетам керівникам. Крім того, деякі компанії оприлюднюють співвідношення заробітної плати вищого менеджменту та простих співробітників. Це, насправді, складно перевірити, оскільки компенсаційні виплати керівництва складаються не тільки із заробітної плати, а включають у себе різноманітні бонуси та виплати пов'язані із компенсацією ділових поїздок, довготривалого перебування в різних країнах, представницьких витрат, надання транспорту для корпоративних і власних потреб і т.д.

Важливим підходом до оцінки системи управління компанією є також визначення ефективності діяльності з фінансової точки зору та наявність у пріоритеті стратегічного розвитку екологічної та соціальної складової.

Отже, усі складові ESG-рейтингу взаємопов'язані, вони формують вектор розвитку компанії та майбутнє та дають можливість інвесторам оцінити довгострокову надійність своїх вкладів.

У світі велика кількість успішних компаній орієнтуються на принципи ESG. Так, за даними фінансового видання Barron`s, у США у першу п'ятірку входять ритейлери побутової та цифрової техніки Best Buy, технологічна компанія Cisco, виробник медичного обладнання Agilent Technologies, ІТ-гігант HP та виробник електроніки Texas Instruments [5].

У дослідженні EY [6] розглянуто зв'язок між нефінансовою інформацією та прийняттям інвестиційних рішень. За їх результатами інституційні інвестори все частіше використовують нефінансові показники в якості важливого компонента прийняття управлінських рішень. Це пов'язано із загостренням глобальних проблем, зміною клімату та частими скандалами, які викликані поганим корпоративним управлінням, зростанням впливу бізнесу на соціальну сферу. Інформація про ESG відіграє все більшу роль у процесі прийняття інвестиційних рішень, тому що ці фактори допомагають зменшити ризики збитків. Для отримання цієї інформації інвестори, як правило, використовують дані, які надаються компаніями у формі екологічних звітів, звітів про корпоративне управління та соціальну відповідальність або стійкий розвиток, інтегровані звіти. Також використовуються зовнішні джерела інформації, такі як повідомлення у пресі та аналітичні дані про діяльність компаній, отримані від брокерів, інвестиційних фондів та консалтингових компаній.

За офіційною статистикою Morgan Stanley у 2013-2021 рр. було випущено облігацій на суму біля 300 мільярдів доларів компаніями, які підтримують екологічний, соціальний підхід, пов'язаний із стійким розвитком, у тому числі більш ніж 150 мільярдів доларів у 2021 році. Більше 70% акцій, охоплені дослідженням Morgan Stanley включають ESG – дані при оцінці Risk/Reward (співвідношення ризику/доходності) [7, с. 12].

У 2021 році 56 %, або 33,2 мільярда доларів США, продажу фондів ESG припало на американські фонди акцій [8].

Один із чотирьох доларів, які поступають на фондовий ринок, вкладається на основі аналізу ESG – рейтингу. По всьому світу стрімко збільшується кількість фондів, які формуються на основі ESG – критеріїв. Їх охоплення за різними оцінками становить більше 20 трильйонів доларів США, що по суті є одною четвертою активів, які знаходяться у довірчому управлінні. Вкладання коштів у такі фонди носить перспективний стратегічний характер, оскільки прибутковість їх достатньо низька.

Крім того ESG – фонди випускають так звані «зелені облігації» та «соціальні облігації», за рахунок яких здійснюються різноманітні екологічні та соціальні проекти.

Наприклад, соціальні облігації Morgan Stanley, випущені у 2020 році на \$1 млрд доларів США підтримують ініціативи Morgan Stanley по доступному житлу по програмі, яка передбачає покращення якості життя людей. До 31 березня 2022 року за рахунок надходжень від облігацій підтримано більш ніж 47500 одиниць доступного житла, яке вплинуло на добробут більш ніж 123000 осіб. [9, с. 12]

Принцип ESG застосовується не тільки на стадії відбору цінних паперів. Ці критерії застосовуються також в процесі управління та прийняття стратегічних рішень. Були випадки, коли недовольні акціонери давили на менеджмент та примушували до прийняття відповідальних рішень. Осінню 2017 року один з найбільших банків Австралії Commonwealth Bank of Australia (CBA) став першою у світі фінансовою організацією, акціонери якого подали позов про недостатнє розкриття інформації по впливу кліматичних змін на роботу компанії. Справа у тому, що CBA фінансувало вугільний проект Carmichael. Використання вугілля для енергетики болюча тема в Австралії. Країна інтенсивно намагається перейти до екологічно чистої енергії. В результаті, CBA оголосило про повний вихід із інвестицій у вугільні проекти [10].

Ще одним яскравим прикладом негативної реакції з боку суспільства на неетичну корпоративну політику є скандал навколо останньої рекламної компанії бренду Balenciaga. Цей бренд використав фото дітей у неоднозначному трактуванні та отримав звинувачення у пропагуванні насильства над дітьми. Обурені клієнти влаштували масове показове спалювання речей від бренду Balenciaga. Представники бренду принесли публічні вибачення та подали позов до суду на продюсерську фірму, яка розробляла концепцію рекламної компанії. Фінансові наслідки скандалу будуть відомі після публікації фінансової звітності.

З часом компанії зрозуміли, що ESG підхід до діяльності виправданий не тільки з етичних міркувань, а і економічно вигідний. Коли виробники одягу, такі як Gucci, Michael Kors, Jimmy Choo, Armani, відмовились від натурального хутра та перейшли на синтетичні матеріали, виявилось, що на випуск однієї шуби з штучного хутра використовується у 15 разів менше енергії ніж на шубу з хутра, вирощених у неволі тварин. Така політика націлена не тільки на захист екології та прав тварин, а й дає можливість суттєво скоротити витрати. Причому штучні матеріали простіше в обробці та дають дизайнерам набагато ширші можливості по вибору кольорів і фактур.

У свою чергу виробники взуття також зменшують використання натуральної шкіри. Наприклад компанія Nike активно нарощує використання інноваційного матеріалу Fly Leather замість натуральної шкіри [11]. Flyleather – новий матеріал, який виглядає, відчувається та пахне як шкіра, і виготовлений щонайменше на 50% з перероблених шкіряних волокон у поєднанні з синтетичними матеріалами за допомогою інноваційного водяного процесу. Nike Flyleather має менший вплив на зміну клімату порівняно з традиційною шкірою [12].

Щодо ефективності та прибутковості інвестицій із використанням ESG фільтра, то рівень їх доходності не занадто великий. Це більше про довгострокове відповідальне інвестування. ESG-інвестування можна віднести до консервативного типу. Власники ESG-фондів готові зазнавати вищих витрат, ніж інвестори в цілому, усвідомлюючи, що ESG-підхід включає у себе так звану «зелену премію».

Висновки та перспективи подальших досліджень. ESG-критерії виникли як відповідь на погіршення стану навколишнього середовища, глобальне потепління, зростання економічної нерівності між багатими та бідними країнами. Сучасне суспільство стало висувати додаткові вимоги до діяльності компаній та крім показників фінансової звітності стало оцінювати компанії з

точки інвестування у стійкий розвиток. Сьогодні, щоб вважатися успішною, компанія має демонструвати не тільки стійке зростання своїх фінансових показників, але і мати певну репутацію. Підтримка ESG дозволяє компанії покращити свою репутацію та підвищити популярність бренду.

Питання екології, соціального розвитку та корпоративного управління стали важливими факторами у прийнятті інвестиційних рішень, якими на постійній основі почали користуватися відповідальні інвестори при формуванні своїх портфелів. Інвестори усвідомили, що при оцінці інвестицій необхідно враховувати їх вплив на суспільство та навколишнє середовище, при чому цей вплив має бути відповідальним та призводити до позитивного результату.

По суті ESG стало певною філософією бізнесу, яку мають розділяти усі зацікавлені сторони, в першу чергу, акціонери та інвестори.

У світлі такої зацікавленості з боку інвесторів та суспільства у отриманні об'єктивних ESG-даних про діяльність компанії, постає питання щодо розкриття нефінансової інформації у звітності. Не дивлячись на те, що більша частина компаній представляє такі дані, їх якість та достовірність часто піддається сумніву. Це пов'язано із відсутністю інформації про методику розрахунку показників нефінансового характеру та прозорості при визначенні їх складу та повноти. Цю проблему можна розв'язати розробкою нефінансових стандартів бухгалтерського обліку задля уніфікації та стандартизації показників нефінансових звітів, які компанії представляють інвесторам.

Список використаних джерел

1. Камінський А.Б., Негрей М.В., Федчун А. Ефект ESG-score в оцінці ризику прямих та портфельних інвестицій: докази з ринків ЦСЕ. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм. 2022. № 15. с. 38-44.
2. Кіржецький М., Кіржецька Ю. Врахування esg-критеріїв при здійсненні портфельного інвестування у сталий розвиток. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Проблеми економіки та управління». 2022. Випуск 6. С. 32–40.
3. Леус Д. В. Врахування esg-критеріїв при здійсненні портфельного інвестування у сталий розвиток. Інвестиції: практика та досвід. 2014. № 2. с. 72–75.
4. Павлиш О. Економіка США зросла в третьому кварталі після піврічного спаду. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/10/27/693151/>
5. Leslie P. Norton The 100 Most Sustainable U.S. Companies. URL: <https://www.barrons.com/articles/these-stocks-are-winning-as-ceos-push-for-a-sustainable-future-51549657527> (дата звернення: 06.12.2022 р.).
6. Mathew Nelson Does your nonfinancial reporting tell your value creation story? URL: https://www.ey.com/en_gl/assurance/does-nonfinancial-reporting-tell-value-creation-story (дата звернення: 06.12.2022 р.).
7. Morgan Stanley 2021 Sustainability Report. URL: https://www.morganstanley.com/content/dam/msdotcom/en/assets/pdfs/Morgan_Stanley_2021_Sustainability_Report.pdf (дата звернення: 06.12.2022 р.).
8. Lauren Foster ESG Fund Assets Soared in 2021. They Still Have Room to Run. URL: <https://www.barrons.com/articles/esg-fund-assets-soared-in-2021-they-still-have-room-to-run-51648590122> (дата звернення: 06.12.2022 р.).
9. Morgan Stanley 2022 Social Bond Impact Report. URL: https://www.morganstanley.com/content/dam/msdotcom/en/assets/pdfs/Morgan_Stanley_2022_Social_Bond_Impact_Report.pdf (дата звернення: 06.12.2022 р.).

10. Media release: Commbank's refusal to finance Adani coal mine. URL: <https://www.marketforces.org.au/media-release-commbanks-refusal-to-finance-adani-coal-mine/> (дата звернення: 06.12.2022 р.).
11. A brief history of Flyleather and Nike's partnership with ELeather. URL: <https://www.eleathergroup.com/a-brief-history-of-nikes-partnership-with-eleather/> (дата звернення: 06.12.2022 р.).
12. What is Nike Flyleather? URL: <https://www.nike.com/flyleather> (дата звернення: 06.12.2022 р.).

References

1. Kaminskyi A.B., Nehrei M.V., Fedchun A. (2022) Efekt ESG-score v otsyntsi ryzyku priamykh ta portfelnykh investytsii: dokazy z rynkiv TsSIE. Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina. Serii: Mizhnarodni vidnosyny. Ekonomika. Krainoznavstvo. Turyzm. № 15. s. 38-44.
2. Kirzhetskyi M., Kirzhetska Yu. (2022) Vrakhuvannia esg-kryteriiv pry zdiisnenni portfelnoho investuvannia u stalii rozvytok. Visnyi Natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhnik». Serii «Problemy ekonomiky ta upravlinnia». Vypusk 6. S. 32–40.
3. Leus D. V. (2014) Vrakhuvannia esg-kryteriiv pry zdiisnenni portfelnoho investuvannia u stalii rozvytok. Investytsii: praktyka ta dosvid. № 2. s. 72–75.
4. Pavlysh O. Ekonomika SShA zrosla v tretomu kvartali pislia pivrichnoho spadnu. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/10/27/693151/> (дата звернення: 06.12.2022 р.).
5. Leslie P. Norton The 100 Most Sustainable U.S. Companies. URL: <https://www.barrons.com/articles/these-stocks-are-winning-as-ceos-push-for-a-sustainable-future-51549657527>
6. Mathew Nelson Does your nonfinancial reporting tell your value creation story? URL: https://www.ey.com/en_gl/assurance/does-nonfinancial-reporting-tell-value-creation-story
7. Morgan Stanley 2021 Sustainability Report. URL: https://www.morganstanley.com/content/dam/msdotcom/en/assets/pdfs/Morgan_Stanley_2021_Sustainability_Report.pdf
8. Lauren Foster ESG Fund Assets Soared in 2021. They Still Have Room to Run. URL: <https://www.barrons.com/articles/esg-fund-assets-soared-in-2021-they-still-have-room-to-run-51648590122>
9. Morgan Stanley 2022 Social Bond Impact Report. URL: https://www.morganstanley.com/content/dam/msdotcom/en/assets/pdfs/Morgan_Stanley_2022_Social_Bond_Impact_Report.pdf
10. Media release: Commbank's refusal to finance Adani coal mine. URL: <https://www.marketforces.org.au/media-release-commbanks-refusal-to-finance-adani-coal-mine/>
11. A brief history of Flyleather and Nike's partnership with ELeather. URL: <https://www.eleathergroup.com/a-brief-history-of-nikes-partnership-with-eleather/>
12. What is Nike Flyleather? URL: <https://www.nike.com/flyleather>

УДК 330
А19

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics : наук. журн. Вип. 2 (2022) / редкол. : Р. Бачо, Н. Пойда-Носик, В. Макарович [та ін.] ; Закарпат. угор. ін-т ім. Ф. Ракоці ІІ. – Берегове : ЗУІ, 2022. – 286 с. – Текст укр., англ., угор.

ISSN 2786-6734 (Print)

ISSN 2786-6742 (Online)

Науковий журнал „Acta Academiae Beregsasiensis. Economics” розрахований на науковців, докторантів, аспірантів, практиків та широкого кола читачів, які цікавляться проблематикою в галузі економічних наук.

Відповідальність за зміст і достовірність публікацій покладається на авторів. Точки зору авторів публікацій можуть не співпадати з точкою зору редколегії.

Відповідальний за випуск:

Роберт БАЧО

Технічний редактор:

Вікторія МАКАРОВИЧ

Коректура англomовного тексту

Ніна ПОЙДА-НОСИК

Обкладинка:

Габор ПОТОКІ

УДК:

Бібліотечно-інформаційний центр «Опаці Черє Янош» при ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ

*Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
Серія КВ №25089-15029Р від 08.11.2021 р.*

Друк наукового журналу здійснено за підтримки уряду Угорщини

Засновник наукового журналу:

Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці ІІ.

Адреса: 90200 м. Берегове, пл. Кошута, буд.6.

Офіційний сайт наукового журналу:

<https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe>

Видавництво: Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці ІІ (адреса: пл. Кошута 6, м. Берегове, 90202. Електронна пошта: foiskola@kmf.uz.ua) Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції Серія ДК 7637 від 19 липня 2022 року.

Надруковано: ТОВ «РІК-У» (адреса: вул. Гагаріна 36, м. Ужгород, 88000. Електронна пошта: print@rik.com.ua) Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції Серія ДК 5040 від 21 січня 2016 року

Підписано до друку 20.02.2023.

Шрифт «Times New Roman».

Папір офсетний, щільністю 80 г/м².

Друк цифровий. Ум. друк. арк. 23,24.

Формат 70x100/16. Замовл. №458.

Тираж 50.